

VERGİ PUSULASI

Promosyondur. Para ile satılmaz. Sayı: 5 - Temmuz 2023

*Teknoloji Geliştirme Bölgesindeki Yapılan Seri Üretimlerin Vergilendirilmesi

İlyas Emre YAYLA

*Avukatlık Hizmetinde Kdv Bakımından Asgari Vekalet Ücreti Ve Karşı Vekalet Ücreti Sorunsalı

Harun SAĞIR

*Kar Yedeğinin Sermayeye İlavesi Vergi Gelirlerini Nasıl Azaltır?

Murat BİRİNCİ

ULUSLARARASI VERGİ:

*Türk Vergi Sisteminde Bilgi Değişiminin Yeri

Adile Ecemiş GÜLEÇ

*Özelge ve Örneklerle Türkiye - Almanya ÇVÖA

Caner TURUNÇ

VERGİ PUSULASI

5. YIL

Maliye Denetim Elemanları Derneği 3 Aylık Yayın

YAZI DANIŞMA KURULU

ADI-SOYADI	UNVANI	GÖREV YERİ
Prof. Dr. Abuzer PINAR	Öğretim Üyesi	Ankara Medipol Üniversitesi
Prof. Dr. Murat BATI	Öğretim Üyesi	19 Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Murat DEMİR	Öğretim Üyesi	Harran Üniversitesi
Dr. Başar SOYDAN	Öğretim Üyesi	Marmara Üniversitesi
Dr. Mehmet KÜÇÜKKAYA	Öğretim Üyesi	Harran Üniversitesi
Turan ULAŞ	Öğretim Üyesi	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Dr. Eyyüp İNCE	Vergi Başmüfettişi (E. Gelirler Kontrolörü)	İstanbul Sektörel-1
Dr. Erdal KOYUNCU	Vergi Başmüfettişi (E. Gelirler Kontrolörü)	İstanbul Sektörel-1
Dr. Gülşen ÖZKAN	Vergi Başmüfettişi (E. Hesap Uzmanı)	Ankara Sektörel-1
Fisun TÜRKMEN	Vergi Başmüfettişi (E. Hesap Uzmanı)	Ankara Sektörel-1
Nazmi KARYAĞDI	E. Baş Hesap Uzmanı	Özel Sektör
Erhan COŞGUN	E.Vergi Başmüfettişi (E. Gelirler Kontrolörü)	Özel Sektör
Hakkı SAYAN	E. Vergi Baş Müfettişi (E. Hesap Uzmanı)	Özel Sektör
Erdal GÜLEÇ	E. Hesap Uzmanı	Özel Sektör
Naciye TAŞKESEN	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Murat SOFTA	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Adile ECEMİŞ GÜLEÇ	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Erkan EŞİT	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Çiğdem GÜNEŞ AŞIK	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Hasan AYZİT	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Mikail OKYAY	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Ufuk KAYNAR	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Fırat DEMİR	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Bayram MAVİ	Hazine ve Maliye Müfettişi	Teftiş Başkanlığı
Cihad ULUS	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Ömer ŞENER	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Gökhan USLU	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Adem YALÇIN	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Yasin TOPAL	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Mustafa YILMAZ	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Hamdi YILDIRIM	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Faruk ARSLAN	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Hüseyin SUNGUR	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Behiç BARIŞIK	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Kürşat ÖZTÜRK	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Yusuf YILDIZ	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Sedat KANLI	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Salih YILMAZ	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Sinan UYGUR	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Ümit Çağlar IŞIKOĞLU	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Ahmet YAVUZ	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
İkbal BAŞ	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Rıdvan ÖNDER	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Bilal KABASAKAL	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Emre SEZER	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Murat MUTLU	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
İbrahim FATİHOĞLU	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Sercan KOÇ	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Mehmet SUBAŞI	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
İbrahim Eren ARSLAN	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Yusuf KARATAŞ	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Ferhat ATA KUL	Hazine ve Maliye Müfettişi	Teftiş Başkanlığı
Halit İslam EKMEK	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Nasuh ERDÖNMEZ	Vergi Müfettişi	İzmir Sektörel-1
Pelin ÇOŞKUN	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Harun DOĞAN	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Uğur KÜÇÜKKAHYAOĞLU	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Kamil SIR	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Ramazan EFE	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Hasan KAYA	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Murat DÖNMEZ	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Cevdet KAPLAN	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Barış Berk GÜNDOĞMUŞ	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Haluk AMİL	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Mehmet Nazmi TOR	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Sıbğatullah İMAMOĞLU	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Alican KARABULUT	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Naci KAYAKÖZÜ	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Alican ÖZÜZEYBEK	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1

VERGİ PUSULASI

SAYI 5
TARİH TEMMUZ / 2023

Sahibi	Maliye Denetim Elemanları Derneği Adına Dernek Başkanı Halit İslam EKMEN
Genel Yayın Yönetmeni	Adile ECEMİŞ GÜLEÇ
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü	Ufuk KAYNAR
Dış İlişkiler Koordinatörü ve Reklam Sorumlusu	Mehmet Nazmi TOR
Yayın Kurulu	Şenay OTO Funda ŞAHİN Ayfer KAYACAN Naciye TAŞKESEN Ömer YÜREK Fırat DEMİR Hüseyin PEKMEZCİLER Sinan UYGUR Adem YALÇIN Rıdvan ÖNDER Nasuh ERDÖNMEZ
İstanbul Temsilcisi	Özge İnci HURŞİTOĞLU
Ankara Temsilcisi	Behiç BARIŞIK
İzmir Temsilcisi	Kazım ATİK
Makale Göndermek İçin Dizgi ve Görsel Tasarım	yayin@mded.org Fatma Nur İYİĞÖR
Yayın Satış ve Yazışma Adresi	Finanskent Mah. Finans Cad. Sarphan Finans Merkezi Sitesi B Blok No:5/B No:333 Ümraniye/İstanbul (212) 909 13 10 yayin@mded.org www.mded.org
Baskı Cilt	Aryan Basım Tanıtım ve Matbaa Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti. - Yüzyıl Mah. Mas-Sit Matbaacılar Sitesi 5. Cadde: No:57-58 Bağcılar/İstanbul - (212) 544 99 06
Yıllık Abone Bedeli	500,00 TL (KDV Dahil)

- Dergimiz 3 AYLIK DERGİ olup, gönderilen makaleler en az 1 tanesi 10 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olan 2 okuma komisyonu üyesi tarafından okunmaktadır.
- Okuma komisyonu tarafından uygun görülen makaleler yayın kurulu kararı ile yayımlanmaktadır. Yazım ve yayın kuralları makalelerden önceki bölümde yer almaktadır.
- Vergi Pusulası Dergisinde yer alan yazı, tablo, şekil veya resimlerin telif hakkı Maliye Denetim Elemanları Derneğine aittir. Bir bölümü veya tamamı Dernek Yönetim Kurulu yazılı izni olmaksızın kopyalanamaz ya da bastırılmaz yazılardan alıntı yapıldığında kaynağın belirtilmesi gerekmektedir.
- Vergi Pusulası Dergisinde yayımlanan yazıların bilimsel ve etik sorumluluğu yazarlara aittir. Bu yazılar Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın veya Vergi Denetim Kurulu'nun görüşü olarak değerlendirilemez

TÜRKİYE BANKACILIK SEKTÖRÜNDE VERİLEN KİRALIK KASA HİZMETİNE İLİŞKİN SÖZLEŞMELERİN DAMGA VERGİSİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Esengül SALİHOĞLU¹

Salih YILMAZ²

ÖZET

Son yıllarda bankaların sunduğu kiralık kasa hizmeti sayısında önemli miktarda artış meydana gelmiştir. Görülen artışa paralel olarak kiralık kasa hizmetinin vergisel yönleri ön plana çıkmıştır. Bununla birlikte bankalar tarafından düzenlenen ve kiralık kasayı kullanacak olan müşteri ile birlikte imzalanan kiralık kasa sözleşmelerinin damga vergisi yönüyle nasıl değerlendirilmesi gerektiği çoğunlukla ihmal edilen bir alan olarak kalmıştır. Kiralık kasa sözleşmelerinin damga vergisine tabi olup olmadığı, tabi olması gerekmesi durumunda damga vergisinin nasıl hesaplanması gerektiği bankaların doğru vergisel uygulamaları gerçekleştirmeleri açısından önem arz etmektedir.

Bu çalışmada kiralık kasa sözleşmeleri damga vergisi boyutunda değerlendirilmiştir. Çalışmada damga vergisinin konusu ile vergiyi doğuran olay genel hatlarıyla açıklanmış ve damga vergisinde mükelleflik ile müşterek ve müteselsil sorumluluk hususları incelenmiştir. Akabinde damga vergisinde vergilemenin nasıl yapılacağı, herhangi bir istisna kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususlarına yer verilmiştir. Son olarak makalede belirtilen hususların kiralık kasa sözleşmesi özelinde nasıl uygulanması gerektiğine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık Sektörü, Damga Vergisi, Kiralık Kasa Hizmet Sözleşmeleri

Jel Sınıflandırması: H00, H10, H20, H24, H29

¹ Doçent Doktor-Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F Finans ve Bankacılık Bölümü Orcid no: 0000-0002-2005-1986

² E. Vergi Müfettişi, E. SGK Denetmeni, Yeminli Mali Müşavir Ruhsat Hak Sahibi Orcid no: 0000-0001-5273-0956

GİRİŞ

Son yıllarda bankalar tarafından müşterilerine tahsis edilen kiralık kasa sayısında önemli miktarda artış meydana gelmiştir. Bu artışa paralel olarak kiralık kasanın vergisel yönleri ön plana çıkmaktadır.

Kiralık kasa konusunda vergisel yönden ilk akla gelen veraset ve intikal vergisi olsa da³ bankalar tarafından düzenlenen ve müşteri ile birlikte imzalanan kiralık kasa sözleşmelerinin damga vergisi yönüyle nasıl değerlendirilmesi gerektiği çoğunlukla ihmal edilen bir alan olarak kalmaktadır.

Kiralık kasa sözleşmelerinin damga vergisine tabi olup olmadığı, tabi olması gerekmesi durumunda damga vergisinin nasıl hesaplanması gerektiği bankaların doğru vergisel uygulamaları gerçekleştirmeleri açısından önem arz etmektedir. Bankaların kiralık kasa konusunda gerçekleştirdikleri işlem hacminin yoğunluğu düşünüldüğünde, olay özelinde doğru uygulamanın önemi ve yanlış uygulamanın yol açacağı vergisel riskler de artmaktadır.

Kiralık kasa sözleşmelerini damga vergisi açısından değerlendirdiğimiz çalışmamızda, öncelikle damga vergisinin konusu ve vergiyi doğuran olay genel hatlarıyla açıklanacak, akabinde damga vergisinin mükellefi ve müteselsil sorumluluk konularına değinilecek olup, makalemizin ilerleyen bölümlerinde damga vergisinde vergilemenin nasıl yapılacağı, herhangi bir istisna kapsamında olup olmadığı vb. konuları ve tüm bu konuların kiralık kasa sözleşmesi özelinde nasıl uygulanması gerektiğine yer verilecektir.

1. Damga Vergisinde Verginin Konusu ve Vergiyi Doğuran Olay

488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun (DVK) 1'inci maddesinde damga vergisinin konusu aşağıdaki gibi hüküm altına alınmıştır:

“Bu Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yazılı kâğıtlar damga vergisine tabidir.

Bu Kanundaki kâğıtlar terimi, yazılıp imzalanmak veya imza yerine geçen bir işaret konmak suretiyle düzenlenen ve herhangi bir hususu ispat veya belli etmek için ibraz edilebilecek olan belgeler ile elektronik imza kullanılmak suretiyle manyetik ortamda ve elektronik veri şeklinde oluşturulan belgeleri ifade eder.

Yabancı memleketlerle Türkiye'deki yabancı elçilik ve konsolosluklarda düzenlenen kağıtlar, Türkiye'de resmi dairelere ibraz edildiği, üzerine devir veya ciro işlemleri yürütüldüğü veya herhangi bir suretle hükümlerinden faydalandığı takdirde vergiye tabi tutulur.”

Buna göre; bir kâğıdın damga vergisine tabi olabilmesi için,

- (1) sayılı tabloda yazılı bulunması,
- Yazılıp imzalanmak veya imza yerine geçen bir işaret konmak suretiyle düzenlenmesi,⁴
- Herhangi bir hususu ispat veya belli etmek için ibraz edilebilecek nitelikte olması, şartlarının tümünü bir arada taşıması gerekmektedir.

³ Tarafımızca özelgeler konu ve içerik yönleriyle taranmış olup kiralık kasa konusunda verilmiş herhangi bir özelge bulunamamıştır. Ayrıca bu konuda yazılmış makaleler ise sadece veraset ve intikal vergisi ile sınırlı kalmıştır.

⁴ Görüleceği üzere kanun maddesi; bir sözleşme imzalanmasa bile, imza yerine geçen işaret konma tabirini kullanarak yoruma açık genişçe bir alan bırakmıştır. Kanımızca bu durum vergiden kaçınmayı engelleme amacı taşımaktadır.

Başka bir ifadeyle; Damga Vergisi Kanunu'nun 1'inci maddesinin 2'nci fıkrasında belirtilen şartları taşımakla birlikte, (1) sayılı tabloda yazılı olmayan kâğıtların veya (1) sayılı tabloda yazılı olmakla birlikte 2'nci fıkrada yazılı şartları taşımayan, örneğin herhangi bir hususu ispat veya belli etme özelliği bulunmayan kâğıtların damga vergisinin konusuna girmesi mümkün olmayacaktır.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun (VUK) 19'uncu maddesinde vergiyi doğuran olay;

“Vergi alacağı, vergi kanunlarının vergiyi bağladıkları olayın vukuu veya hukuki durumun tekemmülü ile doğar.” şeklinde hükmedilmiştir.

Damga vergisinde ise vergiyi doğuran olayın gerçekleşmesi için, vergiye tabi kâğıtların yazılması ve imzalanması veya imza yerine geçen bir işaret konmak suretiyle düzenlenmesi gerekmektedir. Yasa yapıcı bu koşulun varlığını vergiyi doğuran olayın meydana gelmesi için yeterli görmeyerek, ikinci bir koşulun varlığını aramıştır. Bu ikinci koşul, vergiye tabi kâğıdın Türkiye’de ya da yurt dışında düzenlenmiş olmasına göre farklılaştırılmış; ikinci fıkra Türkiye’de düzenlenen kâğıtlarda, üçüncü fıkra ise yurt dışında düzenlenen kâğıtlarda vergiyi doğuran olayın gerçekleşeceği durumları belli etmektedir.

Türkiye’de düzenlenen kâğıtlarda bu olayın varlığı için kâğıdın ibraz edilmesi değil, herhangi bir hususu ispat etmek yahut belli etmek için ibraz edilebilecek nitelik taşınması yeterli görülmüşken; yurt dışında düzenlenen kâğıtlarda, Türkiye’de resmi dairelere ibraz edilmesi veya devir ve ciro edilmesi yahut kâğıdın hükümlerinden

faydalanılmış olması şartı aranmıştır.

2. Damga Vergisinde Mükellef ve Kâğıtları İmzalayanların Mütessesil Sorumluluğu

Damga Vergisi Kanunu'nun 3'üncü maddesinin birinci fıkrası uyarınca, damga vergisinin mükellefi kâğıtları imza edenlerdir.

Damga Vergisi Kanunu'nun “*Vergi ve Cezada Sorumluluk*” başlığını taşıyan 24'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında ise “*22 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında bulunanlar, taraf oldukları işlemlere ilişkin kâğıtlara ait verginin beyan ve ödenmesinden sorumludurlar. Verginin ödenmemesi veya noksan ödenmesi durumunda vergi, ceza ve fer’ileri, vergi için diğer işlem taraflarına rücu hakkı olmak üzere, bu fıkra da belirtilen kişilerden alınır.*” hükmü yer almaktadır. Buna göre, 22'nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında bulunan anonim şirketler taraf oldukları kâğıtlara ait vergi, ceza ve fer’ilerin tamamını ödedikten sonra ödedikleri vergiyi diğer tarafa rücu edebilecektir.

43 Seri Nolu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği’nde “*Buna göre, 488 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sürekli damga vergisi mükellefiyeti tesis ettirilmesi durumunda, damga vergisinin gelir veya kurumlar vergisi yönünden bağlı olduğu vergi dairesine beyan edilip ödenmesi uygulamasına devam edilecektir. Diğer taraftan, bankalar, anonim şirketler gibi merkezleri dışında başka il veya ilçelerde faaliyet gösteren şubelerin düzenledikleri kâğıtlara ait damga vergileri ise, şubeler tarafından, muhtasar beyannamelerinin verildiği vergi dairelerine sürekli damga vergisi mükellefiyeti tesis ettirerek beyan edilip ödenecektir.*” düzenlemesi yer almaktadır.⁵

5 Görüleceği üzere banka şubeleri düzenledikleri sözleşmelere ilişkin olarak damga vergisini beyan edip ödeyeceklerdir. Dolayısıyla bankaların damga vergisi mükellefiyeti sadece merkezlerini değil tüm şubeleri kapsamaktadır.

3. Kağıtların Mahiyetlerinin Tayini, Vergileme Ölçüleri ve Nispet

Damga Vergisi Kanunu'nun "*Kağıtların Mahiyetlerinin Tayini*" başlıklı 4'üncü maddesinde, bir kağıdın tabi olacağı verginin tayini için o kağıdın mahiyetine bakılacağı ve buna göre tabloda yazılı vergisinin bulunacağı hükme bağlandıktan sonra, kağıtların mahiyetlerinin tayininde, şekli kanunlarda belirtilmiş olanlarda kanunlardaki adlarına, belirtilmemiş olanlarda üzerlerindeki yazının tazammun ettiği hüküm ve manaya bakılacağı hükmüne yer verilmiştir.

Damga Vergisi Kanunu'nun "*Vergileme ölçüleri*" başlıklı 10'uncu maddesinde; damga vergisinin nispi veya maktu olarak alınacağı, nispi vergide, kâğıtların nev'i ve mahiyetlerine göre bu kâğıtlarda yazılı belli paranın, maktu vergide ise kâğıtların mahiyetlerinin esas alınacağı hükme bağlanmış ve aynı maddenin son fıkrasında belli para terimi "*kâğıtların ihtiva ettiği veya bunlarda yazılı rakamların hasıl edeceği parayı ifade eder*" şeklinde tanımlanmıştır.

Bu hükme göre; nispi damga vergisinin konusuna giren kâğıtlarda verginin matrahını, bu kâğıtlarda yer alan veya hesaplanabilen değer teşkil edecektir. Ancak, 29/01/1997 tarih ve 22892 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 30 Seri Numaralı Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği'nde, damga vergisinin katma değer vergisi hariç olmak üzere sadece işin bedeli üzerinden, katma değer vergisi dâhil edilerek düzenlenen kâğıtlardan alınması icap eden damga vergisinin ise katma değer vergisi tutarı düşüldükten sonra kalan meblağ üzerinden hesaplanması gerektiği belirtilmiştir.

Buna göre; şekli kanunlarla belirlenmiş kâğıtların mahiyetinin tayininde sorun yoktur

ve mahiyetine göre tabi olduğu vergi Damga Vergisi Kanununa ekli (1) sayılı tablodan bulunur. (1) sayılı tablonun "*I. Akitlerle ilgili kağıtlar*" bölümünün A.1. fıkrasında "*belli parayı ihtiva eden mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler*"in nispi olarak vergiye tabi olduğu belirtildiğinden, belli parayı içeren mukavelenameler nispi oranda damga vergisine tabidir.

4. Kiralık Kasa Sözleşmelerinin Damga Vergisi İstisnası Açısından Değerlendirilmesi

Herhangi bir işlemin verginin konusuna girmesi bazı durumlarda vergileme yapılabilmesi için yeterli değildir. Şöyle ki her bir vergi kanununun da verginin konusu düzenlendikten sonra istisna hükümlerine yer verilmekte ve bazı konular vergi dışında tutulmaktadır.

Damga vergisi özelinde bu durumu değerlendirdiğimizde ise; kanunu'nun "*İstisnalar*" başlığını taşıyan 9'uncu maddesinde; "*Bu Kanuna ekli (2) sayılı tabloda yazılı kâğıtlar Damga Vergisinden müstesnadır.*" hükmü yer almaktadır.

Damga Vergisi Kanununa ekli (2) sayılı listeye bakıldığında, kiralık kasa sözleşmelerine ilişkin herhangi bir istisna hükmünün yer almadığı görülmektedir.

5. Kiralık Kasa Sözleşmelerine İlişkin Banka Uygulamaları

Kiralık kasa sözleşmelerine ilişkin olarak internet arama motorlarına "*kiralık kasa sözleşmesi pdf*" konulu arama gerçekleştirildiğinde görüleceği üzere, çok sayıda bankanın internet sitesinde yayımlanan kiralık kasa sözleşmeleri müşteri ile imza etmeye hazır halde bulunmaktadır. Bankalar tüm şubelerinde tek tip sözleşme

kullanmakta olup, sözleşmenin şartları, bir yıllık kira tutarı ve müşteri yani kasayı kiralayan kişinin bilgileri yer almaktadır. Sözleşmelerin son sayfalarında banka temsilcisi ve müşteri adına imza alanları bulunmakta olup, işlemin gerçekleşmesi durumunda bir nüshası müşteriye verilmek üzere bunlar tarafından imzalanmaktadır.

Kiralık kasa sözleşmelerinde dikkati çeken önemli bir detay ise; damga vergisi konusuna ilişkindir. Damga vergisine ilişkin olarak birçok sözleşmede çıkabilecek tüm vergilerden kasayı kiralayan müşterilerin sorumlu olduğu genel bir ibare olarak yazmakla birlikte, bazılarında ise doğrudan damga vergisi ibaresi kullanılmakta ve aynı şekilde müşterilerin tüm vergisel risklerden sorumlu olacağı sözleşmelerde yer almaktadır. Bu husus ise; bankaların olası damga vergisi risklerine karşı kendilerini korumaya aldıklarını göstermektedir.

Vergi Usul Kanunu'nun "*Mükellef ve vergi sorumlusu*" başlıklı sekizinci maddesinde; "*..Vergi kanunlarıyla kabul edilen haller müstesna olmak üzere, mükellefiyete veya vergi sorumluluğuna mütaallik özel mukaveleler vergi dairelerini bağlamaz...*" hükmü gereği, bankaların damga vergisinin beyan ve ödenmesinden sorumlu oldukları ancak bu konuda müşterilerine özel hukuk hükümleri gereği rücu edebilecekleri sonucu çıkmaktadır. Ayrıca Damga Vergisi Kanunu'nun "*Vergi ve Cezada Sorumluluk*" başlığını taşıyan 24'üncü maddesinde de yukarıdaki hükmü destekleyici "*Verginin ödenmemesi veya noksan ödenmesi durumunda vergi, ceza ve fer'ileri, vergi için diğer işlem taraflarına rücu hakkı olmak üzere, bu fıkrada belirtilen kişilerden alınır.*" ifadeler yer almaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta; bankaların kiralık kasa konusunda damga vergisi tarhiyatına muhatap olmaları durumunda; sadece kendilerinden alınan vergiler için müşterilerine başvurabilecekleridir.

6. Kiralık Kasa Sözleşmeleri Konusunda Damga Vergisi Açısından Yapılması Gerekenler

Makalemizin önceki bölümlerinde yapılan tüm açıklamaları bir bütün olarak değerlendirecek olursak;

- Kiralık kasa sözleşmeleri kâğıt ortamında düzenlenmekte olup bir hususu ispat ve belli etmek için düzenlenmektedir.

- Bu sözleşmeler banka ve müşteri her ikisi tarafından da imzalanmaktadır.

- Sözleşmeler Türkiye'de bir hususu ispat ve belli etmek için düzenlendiğinden damga vergisi yönüyle vergiyi doğuran olay başkaca bir şart aranmaksızın gerçekleşmiştir.

- Bankalar bu sözleşmelere ilişkin damga vergisinin beyan ve ödenmesinden sorumludurlar. Bu konuda damga vergisinin ödenmemesi veya noksan ödenmesi durumunda sadece ödedikleri vergi için müşterilerine rücu edebileceklerdir. Ceza ve fer'ileri için müşterilerine başvuramayacaklardır.

- Belli parayı ihtiva eden mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknamelerin nispi olarak vergiye tabi olduğu belirtildiğinden, kiralık kasa sözleşmeleri belli parayı içeren mukavelenameler olarak nispi oranda damga vergisine tabidir. Kiralık kasa sözleşmelerinde bir yıllık kira bedeli yer almakta olup, damga vergisinin bu tutar üzerinden nispi vergileme ölçülerine göre hesaplanması gerekmektedir.

- Kiralık kasa sözleşmelerine ilişkin Damga Vergisi Kanunu'na ekli (2) sayılı listede herhangi bir istisna bulunmamaktadır. Bu nedenle kiralık kasa sözleşmelerinden vergi alınmayacağına ilişkin kanunda herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

SONUÇ

Bankalar tarafından kiralanan kasa sayısı son dönemlerde artmıştır. Bu artış kiralık kasa uygulamalarının vergisel yönleriyle çeşitli konularda tartışılmasına neden olmaktadır. Vergi çevrelerinde kiralık kasa konusu sadece veraset ve intikal vergisi yönleriyle tartışılmakla birlikte Damga Vergisi konusu genellikle ihmal edilen bir alan olarak durmaktadır.

Damga vergisi mevzuatı kiralık kasa yönüyle ele alındığında; kiralık kasa sözleşmelerinin bir hususu ispat ve belli etmek üzere Türkiye’de düzenlenmesi sebebiyle vergiyi doğuran olayın başkaca bir şart aranmaksızın gerçekleşeceği görülmektedir. Ayrıca bu sözleşmelerde bir yıllık kira bedeli tutar olarak yer aldığından ve belli parayı ihtiva eden sözleşmeler bu tutar üzerinden nispi vergileme ölçülerine göre hesaplanacağından, damga vergisinin bu tutar üzerinden nispi vergileme ölçülerine göre hesaplanması gerekmektedir.

Bankalar Damga Vergisi Kanunu’na göre kiralık kasa sözleşmelerine ilişkin damga vergisinin beyan ve ödenmesinden sorumludurlar. Bu sorumluluk ödedikleri damga vergisi sebebiyle müşterilerine rücu hakkını ortadan kaldırmamakla birlikte ceza ve fer’ilere muhatap olmaları durumunda bunlar için rücu hakları bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

1 488 Sayılı Damga Vergisi Kanunu,

2 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu,

3 30 Seri Nolu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliğ

4 43 Seri Nolu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliğ